

ממצאי מעקב

אגד נ.מ.

מעקב לדו"ח שנתי 32, עמ' 647

כוח אדם

אגד נ.מ. משמש מסגרת מבצעית, מינהלית ומקצועית-טכנית ליחידות הנ.מ. במרחב הצפון. בבדיקות מצבת כוח האדם נמצא כי שישה תפקידי קצינים בשירות סדיר — שלושה סגני מפקדי סוללות בגדוד אחד ושלושה קציני תחזוקה בשלוש יחידות — 16 תפקידי קצינים בשירות מילואים לא היו מאויישים בעת הביקורת. לא אוישו גם תפקידים של נגדים בשירות סדיר ובמילואים, במקצועות לחימה והפעלה ובמקצועות טכניים. למשל: בגדוד סדיר חסרו 27% מבין מפקדי תותח מדגם מסויים; לאיוש תקן בשירות מילואים חסרו כ-30% מהחובשים.

13 תפקידי קצינים בשירות סדיר — שישה קציני אלקטרוניקה, שישה סגני מפקדי סוללות או קציני סוללה, וקצין רכב — לא היו מאויישים בעת ביקורת המעקב. לאיוש תקן חובשים בשירות מילואים חסרו 27%.

ביחידות המילואים נמצא איוש עודף בחמישה מקצועות, בשיעור של 42% עד 158% ובס"ה היו 120 חיילים מעל לתקנים. למשל: בעובדי מינהלה היה עודף של 158%; במוסמכים לכשרות — עודף של 108%. הביקורת המליצה לבדוק את האפשרות של הסבת כוח האדם העודף למקצועות החסרים או לחילופין להעבירם מהיחידה.

במספר מקצועות נמצא איוש עודף בשיעור של 24% עד 79% ובס"ה היו 100 חיילים מעל לתקנים. למשל, במקצוע הפעלה של טילים היה עודף של 79%; בעובדי מינהלה היה עודף של 24%. מיפקדת כוחות הנ.מ. הודיעה, כי נעשית הסבה של חיילים במקצוע הפעלה של טילים וכי לגבי עובדי מינהלה ייעשה ויסות עם יחידות אחרות.

הדרכה והכשרת כוח אדם

באחד הגדודים הסדירים העלתה הביקורת, שחלק מהאימונים בוצעו באופן חלקי בלבד. מדצמבר 1980 עד מארס 1981 נבחנו חיילי הגדוד במבחני הפעלה של נשק נ.מ. מסוג מסויים. התוצאות שהושגו במבחנים היו: מפקדי צוותים — 59 נקודות; קצינים — 55.6, ולוחמים — 43.5. מדו"ח של מיפקדת הגדוד מסוף מארס 1981 עולה, שבמשך תקופה ארוכה חסרו מטווחים וכינונים והדבר ניכר היטב ברמת היגיון של הכוונים במטווח האחרון שהיה באוקטובר 1980.

האימונים בגדוד נערכו בהתאם לתכנון. בשנה וחצי שקדמו לביקורת לא בוצעו מבחני הפעלה. בדו"ח של מפקד הגדוד מדצמבר 1983 צויין, כי היה מחסור בכינונים ובמטווחים ביחידות המיישנה שהיו פרוטות בשתי גזרות. מיפקדת כוחות הנ.מ. הסבירה, כי מבחני הפעלה לא קיימו בשל מלחמת שלום הגליל והפעילות שלאחריה; כינונים ומטווחים לא בוצעו בשל מיגבלות טיסה וחוסר שיטתי אש מתאימים.

הקמת סוללות נ.מ. מיוגם ב'

בעת הביקורת, ביוני 1981, היה תקן כוח האדם של שלוש הסוללות, לרבות קצינים, מאוייש כדלקמן: בסוללה אחת — 78%, בסוללה שניה — 65% ובשלישית — 26%. בלבד. בתחילת פברואר 1982 הודיעה מיפקדת חיל האוויר למשרד מבקר המדינה, כי הוכשרו 85% מהקצינים לשתיים משלוש הסוללות. לשתי סוללות לא סופק עד סוף יוני 1981 הרכב הקרבי והציוד הכללי. לאחת מהן ניתנו אמצעי ניווד (רק"מ) מתוך המצאי שהיה בגדוד שבמסגרתו מופעלת הסוללה.

תקן כוח האדם היה מאוייש בשלוש סוללות, מ-79% עד 91%. מצאי הרכב הקרבי והציוד הכללי היה על פי התקנים.

תקנים ומצאי של ציוד לחימה

השוואה של מצאי הרכב הקרבי והתובלתי ושל הציוד האופטי בימ"ח של כמה גדודי מילואים לתקנים, העלתה חוסר של 26% עד 100% במצאי לעומת תקן שנתי ב' (לסוף מארס 1980) ו-44% עד 100% לעומת התקן העתידי, בשישה פריטים: ג'יפים, רכב נ.נ., מיכליות דלק, בתי מלאכה ניידים, משקפות ומצפנים.

השוואה של מצאי הרכב והציוד האופטי לתקן שנתי א' (לסוף ספטמבר 1983), העלתה, כי בציוד אופטי הושלם המצאי כמעט במלואו: במשקפות ובמצפנים עדיין היה חוסר של כ-10% לעומת התקן; ברכב נ.נ. — 16%; ג'יפים — 39%; ובבתי מלאכה ניידים — 100%. בהשוואה לתקן העתידי היה חוסר של 31% עד 100% בחמישה פריטים: ג'יפים (31%), רכב נ.נ. (46%), בתי מלאכה ניידים (100%), משקפות (34%) ומצפנים (42%).

בתחילת פברואר 1984 הודיעה מיפקדת כוחות הנ.מ. למשרד מבקר המדינה, כי לגבי ג'יפים ורכב נ.נ. הושלמה הכמות החסרה לתקן השנתי; כתוצאה מכך קטן גם החוסר בפריטים אלה לעומת התקן העתידי.

בדיקת רכב החירום במרכז הימ"חים במאי 1981 העלתה, כי בחמישה גדודים היה הרכב מצוייד רק חלקית באביזרי בטיחות חיוניים: מגבי שמשות, משולשי אזהרה ומראות צד. הרכב במחסני החירום היה מצוייד באביזרי בטיחות כנדרש.

ציוד קשר

בראשית מאי 1981 ובסוף יולי 1981 הועלו 23 מקרים של אי התאמה (חוסר ועודף) בין המצאי בפועל לבין דו"חות מחשב או תעודות השאלה מיחידה ליחידה, למשל: בימ"ח של אחד הגדודים היו במצאי 10 יחידות של חלקי חילוף למכשיר קשר; בדו"ח המחשב היו רשומות 27 יחידות ועל פי תעודות השאלה היה מפקד הימ"ח חתום על 15 יחידות. מחיר הפריט 9,408 שקל, במחירי אפריל 1981.

הועלו 10 מקרים של אי התאמה (חוסר ועודף) בין המצאי בפועל לבין דו"חות מחשב. מיפקדת כוחות הנ.מ. הסבירה את הסיבות לאי התאמות והודיעה, כי הרישומים תוקנו.

השוואה של מצאי הגנרטורים, כפי שהגה ביוני 1981 ביחידות הסדירות ובימ"חים (לרבות העתודה הטכנית) לתקנים, העלתה, שהיה עודף גדול בגנרטורים משבעה סוגים. למשל: בגנרטור 45 קו"ש היה התקן באגד לשתי סוללות ופלגה אחת — 13, עתודה — 4, סה"כ 17 יחידות. בסוף דצמבר 1981 הודיעה מיפקדת חיל האוויר, שהצרכים נבדקו מחדש והעתודה הוגדלה ב-7 גנרטורים. ב-15.6.81 היו במצאי 52 גנרטורים מסוג זה. יוצא שהיה עודף של 28 גנרטורים. מחיר גנרטור לפי מחירון מ-1979, היה 137,000 שקל, כ-3.8 מיליון שקל לכל הכמות העודפת (לשתי סוללות משופרות היו 14 גנרטורים 75 קו"ש). ערכם הכספי של כל העודפים היה כ-8.3 מיליון שקל. בגנרטורים משני סוגים היה המצאי קטן מהתקנים: מטען 2 קו"ש לטעינת מצברים — תקן — 43, מצאי — 33; גנרטור לתאורה 220 וולט — תקן 71, מצאי 50.

בהשוואת מצאי הגנרטורים לתקנים החדשים שהוצאו בדצמבר 1982 התברר, כי חלק ניכר מהגנרטורים העדפים פונה, אך עדיין נמצא עודף בשלושה סוגים כלהלן: גנרטור 45 קו"ש — תקן 21, עתודה טכנית 14, סה"כ 35; במצאי היו 38. מחיר הגנרטור לפי מחירון מ-1982 כ-570,000 שקל. תקן מודחים מאחד הסוגים היה 24, עתודה — 6, סה"כ 30; במצאי היו 38 (מחיר לפי מחירון מ-1981 של כל אחד 60,000 שקל). בשלושה סוגים של מטעני מצברים לתאורה היה התקן הכולל 86, עתודה — 42, סה"כ 128; במצאי היו 139. המחיר הכולל של המטענים העדפים היה כ-750,000 שקל. בגנרטורים משני סוגים, שבהם היה בזמנו חוסר, היה המצאי קטן מהתקנים: מטען לטעינת מצברים — תקן 182, מצאי — 164; גנרטור לתאורה, תקן — 88 ומצאי — 81.

ציוד ייעודי בימ"חים

נבדקו כ-500 פריטי אפסנייה ייעודית, שנכללו בדו"ח מסוף פברואר 1981; ב-50 פריטים היה המצאי גדול במידה ניכרת מזו נקבעה כרמת מלאי מירבית.

בדיקה מדגמית של 16 פריטים העלתה, כי לא חל שינוי בתחום זה. בשבעה היה המצאי גדול במידה ניכרת מזו שנקבעה כרמת מלאי מירבית; הערך הכספי הכולל של העודפים היה 592,000 שקלים. למשל: בפריט א' רמת המלאי המירבית היתה 12 יחידות, ובמצאי היו 33; הערך הכספי של העודף היה 330,000 שקל. בפריט ב' רמת המלאי המירבית היתה 70 יחידות ובמצאי היו 175; הערך הכספי של העודף היה כ-23,500 שקל.

אחזקת רק"מ ורכב תובלתי

האחזקה בדרג א' של הרק"מ והרכב של האגד מוטלת על סדנה של חיל האוויר. תיקונם של כ-30 כלי רכב נמשך זמן רב, לעיתים עד שבעה חודשים.

לצורך אחזקת הרק"מ והרכב בדרג א' הוקמה, במסגרת האגד, סדנה. האחזקה נעשתה בתדירות הדרושה.

פיקוח על הדלק וצריכתו

מרכז הימ"חים אינו רושם את קבלת הדלק על גבי כרטיס תנועה ורישום אפסנייה. הדלק לרכב החירום לא נרשם בעת ניפוקו בטופס המיועד לכך. למעשה לא היה קיים פיקוח על צריכת דלק למטרה זו.

מרכז הימ"חים עדיין אינו רושם את קבלת הדלק על גבי כרטיס תנועה או במסגרת רישום אחר. רישום הדלק בעת ניפוקו לא היה מלא; לא נמצאו רישומים על ניפוק 8,500 ליטר בנוי (כרבע מהכמות שנתקבלה ב-1983).

הרכב במחסני החירום אמור להיות מאוחסן, כשמיכליו מלאים. בדיקת 20 כלי רכב חירום, שהיו מאוחסנים במרכז ימ"חים, העלתה, שבשמונה כלי רכב מסוגים שונים היה חסר דלק במיכלים.

מיכלי הדלק של רכב החירום היו מלאים.

פיקוח על אפסנייה

במרכז הימ"חים מחסן של ציוד אישי ויחידתי, המיועד בעיקר ליחידות הסדירות של האגד, נוסף על מחסני החירום של הגדודים. הספירה האחרונה נערכה במחסן באוקטובר 1980 עם כניסתו של מפקד מרכז הימ"חים לתפקידו, אולם היא לא בוצעה בהתאם להוראות ועל תוצאות הספירה לא חתם איש. בסיכום הספירה נמצא חוסר ציוד בשווי של 2.1 מיליון שקל.

ספירת המצאי האחרונה במחסן ציוד אישי ויחידתי נערכה בהודשים ספטמבר – אוקטובר 1982 עם חילופי המפקדים של מרכז הימ"חים. בסיכום הספירה נמצא חוסר ציוד בשווי של כ-9 מיליון שקל. המפקד שעזב הצהיר בטופס החסר, כי הספירה לא היתה אמינה. מטכ"ל / אג"א חזרה במאי 1983 על ספירה חוזרת בכל יחידות האגד; הספירה טרם הסתיימה.

בספירות מצאי, שערך המרכז בראשית 1981, במחסני הימ"חים של ארבעה גדודי מילואים, הגיע החסר הכולל לסך 1.8 מיליון שקל.

בסיכום ספירות מצאי שערך מרכז ימ"חים מאוקטובר 1982 ועד דצמבר 1983 נמצא חוסר ציוד בשווי של כ-3 מיליון שקלים. מפקדי שניים מהימ"חים הועמדו לדין משמעתי ונגזפו. שני תיקים אחרים נסגרו ע"י הפרקליטות הצבאים, ובשני תיקים אחרים עדיין נמשך הטיפול.

ביטחון שדה

בדיקה, שערך משרד מבקר המדינה במיפקדת האגד בדבר סיווגם הביטחוני של בעלי תפקידים המטפלים בחומר "סודי" ו"סודי ביותר" העלתה, שמיפקדת האגד לא קיימה מעקב אחר עריכת בדיקה ביטחונית מתאימה לתשעה קצינים בשירות מילואים, ביניהם סא"ל. ארבעה קצינים בדרגת רב"סרן (סמג"דים) וארבעה קצינים בתפקידי קצין-מבצעים. לא היה גם אישור

ביטחוני לגבי שבעה חיילים בשירות סדיר, ביניהם מפקד מרכז גיוס, קצין גיוס, מש"קית ופקידים המטפלים בחומר מסווג.

מעיון בדו"ח מחשב של מיפקדת חיל האוויר עולה, כי באגד היו עדיין בעלי תפקידים, המטפלים בחומר "סודי" ו"סודי ביותר", בעוד שהסיווג הביטחוני שלהם היה נמוך מהנדרש או שלא נקבע להם סיווג ביטחוני בתוקף. לקצין התחזוקה של האגד ולמפקד מרכז הגימס לא היה סיווג בתוקף. לחמישה חיילים סדירים היה סיווג ביטחוני לחומר "שמור" ו"סודי", והיה דרוש להם סיווג ביטחוני לחומר "סודי ביותר"; לחייל סדיר נוסף היה סיווג לחומר "מוגבל" בלבד והוא טיפל בחומר "סודי" ו"סודי ביותר". לקצין מילואים בתפקיד סמג"ד ולארבעה קציני מילואים, המשובצים כקציני מבצעים, לא היה סיווג ביטחוני בתוקף.

יחידות בינוי בחיל האוויר

מעקב לדו"ח שנתי 32, עמ' 654

בחודשים יולי ואוגוסט 1983 ערך משרד מבקר המדינה ביקורת מעקב לפי הממצאים שהועלו בשנת 1981, וכן בעקבות המלצות הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, שאושרו במליאת הכנסת.

עלות עבודות

יחידות הבינוי מכינות אומדן כספי של עלות העבודות, על פי נתונים של מחלקת הבינוי. אומדן עלות העבודות משמש בסיס לדרישות התקציב ולקביעת תכנית העבודה השנתית על ידי מיפקדת החיל.

1. נתוני מחלקת הבינוי מתבססים על מחירי עבודות קבלנים בלבד, אף כי חלק מהעבודות נעשות בביצוע עצמי.

לא חל שינוי בעניין זה.

2. יחידות הבינוי מכינות, לקראת התחלת עבודות בביצוע עצמי, הערכה תקציבית על פי מחירון שמוציאה מחלקת הבינוי. בדיקת מספר שעות העבודה, שהוקצבו על פי המחירון לביצוע עבודות אינסטלציה שונות, העלתה, שהערכת מספר השעות לביצוע כמה סוגים של עבודה הייתה גבוהה בהרבה מן הדרוש בפועל.

בשנת העבודה 1982 עודכן מחירון מחלקת הבינוי על פי חקר רב תצפיתי שערך המכון לפרוץ העבודה הייצור בחלק מהעבודות, לקביעת מדדי זמן לביצוען.

היחידות שנבדקו לא כללו בחישובי העלות שלהן הוצאות לציוד מיכני הנדסי של צה"ל, כנדרש בהוראות מחלקת הבינוי. כמו כן לא כללו היחידות בחישובי העלות שעות עבודה של מהנדסים, טכנאים וחיילים בשירות חובה ובשירות מילואים, והוצאות תקורה מינהלית. לפיכך לא שיקפו החישובים את מלוא עלות הביצוע.

לא חל שינוי בחישוב עלות הביצוע. עם זאת, לגבי עבודות, שבהן מפעל ציוד מיכני הנדסי צבאי בהיקף ניכר, נותנות יחידות הבינוי לכלול בחישוב העלות את הוצאות האחזקה השוטפת — עלות על שעות עבודה של מכונאים ומחירי חלפים.

3. פריטי ציוד רבים מוגדרים, על פי נהלי מחלקת הבינוי, כ"אפסנייה ללא חיוב תקציבי". אפסנייה זו כוללת פריטים, שנרכשו מתקציבי רכש והצטיידות, חומרים שנשארם כעודפים מעבודות קודמות ופריטים שהחזירו קבלנים בגמר עבודות. אין זוקפים את העלות של אפסנייה כזו בעת ניפוקה בתיק העבודה, ואף אין מזכים את תיקי העבודה, כאשר האפסנייה מוחזרת. נוהג זה גורם עיוות בתחשיב עלות העבודה.

לא חל שינוי בנוהג של יחידות הבינוי.

ביצוע עצמי של עבודות

1. בשנת 1978 החלה יחידה א' להקים מבנה מפקדה ובמועד סיום הביקורת, בספטמבר 1981, הייתה ההקמה בשלב גמר. בדיקת תיקי העבודה הנוגעים למבנה העלתה ליקויים חמורים בדיווח וברישום של ימי העבודה וצריכת החומרים; משום כך לא ידוע לאלו מטרות שימשו חומרים מכמה סוגים, שנופקו לביצוע העבודה; גם חישובי העלויות לא היו נכונים ולא קויימו סדרי בקרה.

ועדת החקירה שמונתה בעקבות הביקורת קבעה במסקנותיה, כי היו אי סדרים בהקמת מבנה המפקדה והמליצה להעמיד לדין את שני הקצינים, ששימשו מפקדי היחידה בתקופת הקמת המבנה. הקצינים הועמדו לדין ונגזפו.

במסגרת המעקב בדק משרד מבקר המדינה חמישה תיקי עבודה ביחידה א'. הועלו ליקויים בדיווח וברישום של ימי עבודה ובמשיכת חומרים שלא על פי הייעוד שנקבע בתיקי העבודה. להלן הפרטים: —

א. הקמת סככה. בנובמבר 1982 אושרה הקמת סככה באגף הרכב ולצורך העבודה הוקצבו 820,000 שקל. בסוף שנת העבודה הייתה חריגה של כ-20% מערך העבודה, חריגה שהיא גבוהה מזו המותרת למפקד היחידה על פי הוראות מחלקת הבינוי. החריגה אותרה על ידי מחלקת הבינוי, והתקציב לשנת 1983 חוייב בהתאם.

מהשוואת רשימת החומרים שאושרו לביצוע העבודה לחומרים שנמשכו בפועל עולה, כי נמשכו 3,248 טון כורכר, בעוד שעל פי חישוב הכמויות נדרשו רק 1,859 טון. היחידה הסבירה, כי קיימת תכנית רב שנתית לבנייה בגוף הרכב וכי הכורכר נועד להמשך העבודות.

פיוזר הכורכר והידוקו מחייבים שימוש בצידוד מיכני הנדסי. בדו"חות העסקת עובדים לא דווח על העסקת מפעילי צידוד מיכני הנדסי בעבודה.

באוגוסט 1983 נמצא, כי עדיין לא הוקמה הסככה והעבודה בשלביה הראשונים, למרות שהתקציב לביצוע העבודה נוצל במלואו.

ב. תיקון כבישים בבסיס. החומרים שנדרשו לביצוע העבודה היו בטון, אספלט וזפת. בינואר ובפברואר 1983 נוצלו לצורך העבודה 602 טון בטון אספלט, אך לא דווח על העסקת עובדים בחודשים אלו לפיוזרו ולהידוקו.

ג. הקמת עגורן. בפברואר 1983 אושרה הקמת עגורן; לעבודה אושרו 100,000 שקל (64,000 שקל שכר עבודה ו-36,000 שקל חומרים). על חשבון תיק העבודה נמשכו חומרים בסך 37,871 שקל, אך העגורן לא הוקם עד סוף שנת העבודה 1982.

ד. ריהוט למוצב פיקוד. מהשוואת רשימת החומרים שנמשכו לאלו שהוקצבו עולה, כי מפקד היחידה הוציא דו"חות שינוי שלפיהם המיר במקרה אחד 60,000 שקל משכר עבודה בחומרים ובמקרה אחר הגדיל את ההקצבה לחומרים ב-40,000 שקל. במקום חומרי נגרות נמשכו חומרי חשמל, ברזל, פחים, צינורות ומשאבות מים. ההמרה בפריטים שלא לצורך ריהוט המוצב הייתה בניגוד להוראות. היחידה הסבירה, כי חומרים אלה היו דרושים להמשך העבודות במוצב עקב הצפת מים שהתגלתה, תוך כדי העבודה. מבדיקת ימי העבודה שנוצלו על חשבון עבודה זו עולה, כי מבין 87 ימי העבודה שהווייבו על חשבונה נרשמו 30 ימי עבודה לצבועים, אף על פי שבעלי מקצוע אלה לא נדרשו לביצוע העבודה.

ה. חפירת תעלת ניקוז ותיקון משטח הרצפה. בינואר 1983 הוקצבו לביצוע העבודה 380,000 שקל. העבודה כללה חפירת תעלת ניקוז, פיוזר כורכר, יציקת בטונים וציפוי אספלט להסדרת שיפועים. לביצוע העבודה הוקצבו 10 טון כורכר אך היא חוייבה ב-1,270 טון כורכר, לאחר שחומרים כגון בטון ובטון אספלט שלא נעשה בהם שימוש ומורו על ידי מפקד היחידה בכורכר. הכורכר שימש לסלילת דרכי גישה לאתר ולמשטחי כורכר רבים בבסיס. לא דווח על שימוש בצידוד מיכני הנדסי ועל העסקת מפעילי. היחידה הסבירה שלא ניתן היה לעשות את העבודה כפי שאושרה בגלל החורף הקשה ולכן בוצעו עבודות אחרות. בידי היחידה לא היה אישור לשנוי מהות העבודה כנדרש בהוראות מחלקת הבינוי.

2. מחלקת הבינוי לא הוציאה נהלים בדבר פיקוח על איכות העבודה ועל איכות החומרים הנרכשים מספקים אזרחיים. בדיקת עשרה תיקי עבודה של יחידה ב' העלתה, כי בשמונה עבודות לא נלקחו דגימות חומרים, בעיקר דגימות בטון; במקרה אחד, כשנלקחה דגימת בטון, העלתה בדיקתה שהבטון היה באיכות נמוכה מזו שהוזמנה.

ביולי 1983 הוציאה מחלקת הבינוי נוהל לבדיקת איכות העבודה. בדיקה של חמישה תיקי עבודה ביחידה ב' העלתה, כי נלקחו דגימות בטון ונמצא, כי הביטון היה באיכות שנקבעה.

מסירת עבודות לקבלנים

מחלקת הבינוי במפקדת החיל ומפקדי יחידות הבינוי רשאים לאשר הזמנה ישירה מקבלן בסכומים מוגבלים, הנקבעים מזי פעם בפעם. הביקורת העלתה, שיחידות הבינוי הזמינו מקבלנים עבודות, שמחיר כל אחת מהן היה גבוה מן המותר. הדבר התאפשר על ידי פיצול העבודה לכמה הזמנות.

מחלקת הבינוי הוציאה במאי 1983 נוהל מתוקן להזמנת עבודות ושירותים מקבלנים, שבו הוגדרו המקרים הנחשבים פיצול עבודה. בבדיקת 200 הזמנות עבודה ביחידה א' וב' לא הועלו מקרים של פיצול הזמנות.

יחידה ב' ערכה פרוטוקולים על קבלת הצעות מכמה קבלנים או מקבלן יחיד. בבדיקה של 200 פרוטוקולים, שנרשמו ביחידה בשנת העבודה 1980 העלתה הביקורת 30 מקרים — ככולם ניתן היה לפנות לקבלן אחד בלבד — שחתימת ידם של שלושה עובדים ניתנה בימים שלפי הרישום הם נעדרו מהעבודה; על שמונה פרוטוקולים נרשמו תאריכים שחלו בשבתות וחגים ועל ארבעה — תאריך שאינו קיים בלוח השנה.

מבדיקת 135 פרוטוקולים, שנרשמו ביחידה ב' בשנים 1982 ו-1983, העלתה הביקורת 23 מקרים, שחתימת ידם של חמישה אזרחים ושל שני חוגרים בשירות קבע ניתנה בימים, שלפי הרישומים הם נעדרו מהיחידה. בפרוטוקול נוסף נרשם תאריך שחל בשבת. בעקבות הביקורת ננזף רק אחד העובדים האזרחיים שחתם על פרוטוקולים ביום העדרות; היחידה הידקה את סדרי הבקרה על מילוי פרוטוקולים.

מחלקת הבינוי לא קבעה כללים בדבר סדרי בדיקה של טיב ביצוע העבודה של קבלנים ושל איכות החומרים; ביחידות שנבדקו לא נמצאו מסמכים בדבר פיקוח מעין זה.

בנוהל חדש של הזמנת עבודות ושירותים מקבלנים, שהוצא במאי 1983, נקבעו כללים בדבר סדרי בדיקה של טיב ביצוע העבודה של קבלנים ושל איכות החומרים המסופקים במסגרת העבודה; היחידות פועלות על פי הכללים שנקבעו.

בהוראות מחלקת הבינוי לא פורטו סוגי העבודות, שלגביהן יש לקבל כתב אחריות ולא יזו תקופה. לכן ביקשו היחידות כתבי אחריות לפי הבנתן.

הוצאו נהלים בדבר כתבי אחריות. בבדיקה של 20 תיקי עבודה בשתי היחידות נמצאו כתבי אחריות כנדרש.

תשלומי שכר לעובדים אזרחיים

פקודות מטכ"ל קובעות, כי העסקת עובד בשעות נוספות תירשם ביומן עבודה יומי וידווח עליה למינהל התשלומים בדו"ח תעסוקה חודשי. על מפקד היחידה לאשר בחתימת ידו את כוונות הדיווח החודשי. הביקורת העלתה, כי רישום תעסוקת העובדים לא נעשה על פי הנהלים ולא הראה נאמנה את שעות העבודה היומיות של כל עובד. יחידה א' לא ניהלה יומן עבודה. הרישום ביומן של יחידה ב' לא היה יומי אלא נעשה בדיעבד ולא היה חתום כנדרש.

יחידה א' מנהלת יומן עבודה יומי כנדרש בהוראות. מבדיקת יומני העבודה של יחידה ב' לתקופה אפריל — יולי 1983 העלתה הביקורת, כי הרישום ביומן היה חלקי ולא היה חתום כנדרש בהוראות; בינואר 1984 הותקן ביחידה ב' שעון נוכחות, שעל פיו מדווחת היחידה למינהל התשלומים.

בהתאם להיתר על פי חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א — 1951, אין להעסיק עובדים יותר מארבע שעות נוספות ביום ויותר מ-12 שעות נוספות בשבוע; במקרה של צורך לבצע משימה דחופה בחריגה מהאמור בחוק, יש לקבל אישור מוקדם מאגף כוח אדם במטה הכללי. בדיקת רישומי היחידות העלתה, כי הן העסיקו עובדים בשעות נוספות במספר גדול מהמותר לפי החוק. ליחידות לא היו אישורים של מטכ"ל / אכ"א לגבי החריגות.

בשתי יחידות הבינוי נמצא, כי עדיין מועסקים עובדים יותר מארבע שעות נוספות ביום ויותר מ-12 שעות נוספות בשבוע, ללא אישור של מטכ"ל / אכ"א.

הביקורת העלתה, כי לכלל העובדים ביחידה א' הוקצו כל חודש כ-2,300 שעות נוספות בלי שנדרשו לעבוד תמורתן. ביחידה ב' אושר באופן קבוע, ל-28 עובדים, תשלום בעד 650 שעות נוספות בחודש, בלי שנדרשו לעבוד בשעות אלה. אישור התשלום בעד שעות נוספות שלא בוצעו בפועל היה קיים בכל יחידות הבינוי מזה שנים רבות כתוספת גלובלית לשכרם של העובדים. המטה הכללי החליט על הפסקת תשלומים עבור שעות נוספות ללא עבודה החל ב-1.11.81. בדצמבר 1981 החליט משרד הביטחון לתת לעובדים האזרחיים ביחידות הבינוי של חיל האוויר תשלום חליפי.

בעיון בדיווח על שעות נוספות ובכרטיסי העבודה של רכב ההסעה של יחידה ב' העלתה הביקורת, שמגנה מקרים שלשלושה עובדים, שהועסקו בעבודות מחוץ ליחידה, שולמו שעות נוספות במספר גדול מזה שעבדו בפועל. בעקבות הביקורת הועמדו העובדים לדין וגם נוכח השעות הנוספות שלא עבדו בהן.

ביחידה נשאר חשמלאי תורן לאחר שעות הפעילות הרגילות. הביקורת העלתה, כי היחידות שנבדקו זיכו את התורנים — בניגוד לנאמר בהסכם העבודה הקיבוצי — ב-10 עד 15 שעות נוספות בימי חול וב-10 עד 23 שעות נוספות בימי שישי ובשבת. בחלק מן המקרים זוכו עובדים ב-26 שעות עבור תורנות אחת. כדי לעקוף את המגבלה של תשלום בעד 18 שעות ביממה בלבד, פוצל מספר השעות בין שני ימי לוח. בינואר 1982 סוכמו עם ארגון עובדי צה"ל תנאים חדשים להעסקת חשמלאים תורניים ביחידות הבינוי של החיל.

בתנאים החדשים נקבע, כי גיתן לשלם תמורת 11 שעות תורנות ותמורת ארבע שעות נוספות, בתנאי שהעובד ביצע עבודה בפועל בשעות הנוספות. מבדיקת המעקב, שנעשתה ביחידה ב', עולה, כי לחשמלאי התורן נרשמו מדי יום ארבע שעות עבודה נוספות, ולא היה רישום על ביצוע עבודה בפועל בשעות אלה.

לא הוצאו הנחיות בדבר תשלום שעות נוספות עבור תורנות בימי שישי ובשבת. הביקורת העלתה, כי ביחידה א' נרשמו לחשמלאי התורן בימי שישי 4 שעות נוספות ו-15 שעות תורנות; ביחידה ב' נרשמו 7 שעות נוספות (המפוצלות ל-5 שעות נוספות ביום שישי ושעתיים בשבת) ו-13 שעות תורנות. עבור תורנות בשבת נרשמו לחשמלאי התורן ביחידה א' 8 שעות עבודה, 4 שעות נוספות ו-12 שעות תורנות וביחידה ב' 23 שעות תורנות.

ביחידות שנבדקו הועלו שני מקרים, שקרובי משפחה מדרגה ראשונה הועסקו בכפיפות ישירה בניגוד לפקודות מטכ"ל. ב-14 מקרים הועסקו קרובי משפחה מדרגה שנייה ללא אישור של המרכז לתעסוקת אזרחים במטכ"ל / אכ"א.

העסקתם של קרובי משפחה מדרגה ראשונה הופסקה. ביחידה א' הועסקו קרובי משפחה מדרגה שנייה באישור המרכז לתעסוקת אזרחים, ואילו ביחידה ב' העלתה הביקורת חמישה מקרים של העסקת קרובים מדרגה שנייה ללא אישור. בעקבות הביקורת פנתה היחידה למרכז וקיבלה אישור העסקה.

אחזקת ציוד וניהול אפסנייה

1. יש לבדוק את תקינות הגנרטורים המיועדים להפעלה אוטומטית בעת הפסקות בזרם החשמל שלוש פעמים בשבוע. מן הרישומים עולה, כי באחד הגנרטורים שבמחנה של יחידה ב' נערכו בחודשים ינואר — יולי 1981 שבע בדיקות בלבד. בגנרטור אחר נערכו הבדיקות רק אחת לשבוע.

מן הרישומים לתקופה אפריל — יוני 1983 עולה, כי בדרך כלל, נעשו בדיקות בתדירות שנקבעה.

2. לא נקבעו רמות מלאי לאפסנייה שבשימוש השוטף של יחידות הבינוי שנבדקו. תוחל בשילוב פריטי האפסנייה שביחידות הבינוי במערכת ניהול המלאי במחשב הנהוגה בחיל האוויר. נקבעו כבר רמות מלאי לכ-10% מהפריטים.

3. נוהלי מחלקת בינוי לא קבעו את העיתוי למשיכת חומרים ממחסן היחידה בנין עבודה שעתידה להתבצע, ולעיתים נמשכו חומרים מהמחסן עוד לפני שהיה ידוע מתי יוחל בעבודה. בסוף שנת הכספים משכו היחידות מהמחסן חומרים בכמויות שעלו בהרבה על הממוצע החודשי כדי לנצל את כל ההקצבה השנתית. בבדיקה, שערך משרד מבקר המדינה בספטמבר 1981 באתר שבו החלה יחידה א' להקים מטבח מרכזי, נמצאה ערימה גדולה של בלוקים. בדיקת שוברי הניפוק העלתה, כי 4,600 בלוקים נמשכו עוד בסוף 1978 ומאז הם מונחים באתר העבודה ללא שימוש, משום שביצוע העבודה טרם אושר.

לא חל שינוי בנוהג משיכת החומרים. הבלוקים שהוגחו בשנת 1978 עדיין היו באתר ללא שימוש. בעקבות ההערה החוזרת של הביקורת הנחה ראש מחלקת בינוי בינואר 1984 את מפקד היחידה להחזיר את הבלוקים למחסן.

4. ביחידה א' לא הייתה כרטסת לאיתור מקום הימצאם של הפריטים על אף שהם מאוחסנים בכמה מחסנים, סככות ומגרשים. כל מנעולי המחסנים, הסככות ומגרשי האחסנה נפתחים באותו מפתח, שנמצא ברשות כמה מחסנאים. תונהגה כרטסת איתור ותחלפו המנעולים.

5. יחידות הבינוי קיטלגו בעצמן פריטים שנרכשו ישירות מספקים והיו ללא מספר קטלוגי. הפריטים קוטלגו לפי ערך הרכישה, ועל ידי כך ניתן אותו מספר קטלוגי לפריטים בעלי אופי שונה או מספרים קטלוגיים שונים לפריטים זהים.

תוחל בשילוב הפריטים הנרכשים ישירות מספקים במערכת הניהול הנהוגה לגבי כלל הפריטים שברשות החיל.

6. נערכה השוואת המצאי של 20 פריטים, שנדגמו אקראית במחסן של יחידה ב', לרישומי היחידה. המצאי של 17 פריטים לא התאים לרישום: בחמישה פריטים היה עודף וב-12 פריטים היה חוסר.

נערכה השוואת המצאי של 20 פריטים אחרים שנדגמו אקראית במחסן יחידה ב' לרישומי היחידה. המצאי של שבעה פריטים לא התאים לרישום: בארבעה פריטים היה חוסר ובשלושה פריטים היה עודף.

7. היחידות לא הקפידו לאחסן חומרים בתנאים שפורטו בהוראות, וכתוצאה מכך התקלקלו חומרים שונים. למשל, צבעים ומדללים צבעים הוחזקו ביחידה ב' במבנה לא מתאים והתלייבו. תל שיפור באחסנת חומרים, אולם יחידה ב' המשיכה לאחסן צבעים במבנה לא מתאים בניגוד להוראות מחלקת הבינוי. בעקבות הביקורת אוחסנו הצבעים על פי ההוראות.

היערכות לשעת חירום

1. מצבת חיילי המילואים של יחידה א' הייתה גדולה מהתקן ב-9%. היה עודף ניכר של נאים, שרטטים וטכנאי בניין, חשמלאי מתקנים ומש"קי פלסים, אולם חסרו שליש מקציני סילוק פצצות שבתקן, 67% מטכנאי יחידות כוח, 46% נהגי משאיות ו-40% מכונאי ציוד מיכני כבד. ביחידה ב' הייתה המצבה קטנה מהתקן ב-14%. חסרו לתקן 80% מש"קי סילוק פצצות, 47% נהגי משאיות ו-25% חשמלאי גנרטורים. היה עודף של טכנאי בניין ומש"קי פלסים.

במועד ביקורת המעקב מצבת חיילי המילואים של יחידה א' הייתה גדולה ב-6% מהתקן. המצבה של יחידה ב' הייתה קטנה ב-13% מהתקן. בשתי היחידות כמעט שלא חל שינוי בפערים במקצועות השונים.

אזרחים שעבדו ביחידות הבינוי במשך שנה ומעלה, וחייבים בשירות מילואים, הוצבו בדרך כלל כחיילי מילואים ביחידות; הם לא נקראו לשירות מילואים פעיל ואפילו השתתפותם בתרגילי

כוננות של היחידות לא נעשתה במסגרת שירות מילואים אלא בתשלום מלא, שכלל גם תשלום עבור שעות נוספות. מפקדת חיל האוויר הודיעה למשרד מבקר המדינה בפברואר 1982, כי בשנת העבודה 1982 תתחיל לקרוא לשירות מילואים פעיל עובדים אזרחיים המוצבים כחיילי מילואים ביחידות בינוי.

בשנת העבודה 1982 שולבו בתרגילים שנערכו ביחידות רק חלק מהאזרחים, העובדים ביחידות הבינוי ומוצבים בהם כחיילי מילואים. במבצע שלום הגליל לא גויסו העובדים האזרחיים. בינואר 1983 הוציא ראש מדור אזרחים במחלקת בינוי ליחידות הוראה המתבססת על הנחיות מטכ"ל / אכ"א ושלפיה אורח עובד צה"ל, המוצב ביחידה שבה הוא מועסק כעובד, לא יבצע שירות מילואים פעיל בזמן רגיעה. הנחיה זו אינה מאפשרת שיתופם של אזרחים בתרגילי כוננות מעבר לשעות הפעילות המקובלות אלא תמורת תשלום שעות נוספות.

השיבוץ של חיילי המילואים ביחידות, על פי גזרות הפעלתם בשעת חירום, היה חלקי בלבד ובלתי מעודכן; נכללו בו שמות של קצינים וחיילים שנגרעו ממצבת היחידה.

השיבוץ של חיילי המילואים של יחידה ב' לא היה מעודכן בפקודות הקבע לבעלי תפקידים בחירום. חמישה חיילים, שנגרעו מהיחידה נכללו בו ושישה חיילים, שהוצבו ליחידה, לא נרשמו בו; חמישה מהם הוצבו עוד בדצמבר 1982.

בפברואר 1980 אושרה הקמת כיתה נוספת של סלקי פצצות ביחידה ב', אך עד מועד סיום הביקורת לא הוקמה הכיתה, משום שמפקדת החיל טרם הקצתה את הציוד החיוני להפעלתה.

הכיתה עדיין לא הוקמה.

2. לא נקבעו ליחידות הבינוי רמות מלאי חירום של ציוד ושל חומרים לעת לחימה. השוואת המצאי לכמות האמצעים וחומרי הביצורים, שיחידה ב' צריכה לספק ליחידות פורסות על פי הפקודות, העלתה, שחסרו ליחידה אמצעים להקמת מתקנים; מצאי חומרי הביצורים היה קטן מזה שנקבע.

מחלקת בינוי קבעה רמות מלאי של ציוד וחומרים לעת לחימה. השוואת המצאי לכמות האמצעים וחומרי הביצורים, שיחידה ב' צריכה לספק ליחידות פורסות עפ"י הפקודות, העלתה, כי לא חל שיפור.

3. על פי הנחיות מפקדת החיל, יש לפרט בפקודות קבע להיערכות בחירום (פק"ל) כיצד יתבצע המעבר ממצב רגיעה למצב חירום, וכיצד תיערך היחידה לתיקון נזקי לחימה ולביצוע משימותיה האחרות. הביקורת העלתה, כי פק"ל יחידה א' לא היה מפורט די הצורך. בשנת 1982 נכתבו הפקודות מחדש על פי הנחיות מפורטות שהוציאה מחלקת הבינוי.

ממצאי ביקורת המעקב מצביעים על שיפור הפיקוח על איכות עבודות, שהוזמנו מקבלנים אזרחיים; כאחזקת ציוד וניהול אפסנויה ובהערבות לשעת חירום. הועלו עדיין ליקויים בנושאים הבאים: בסדרי מעקב ורישום על עלות עבודות, בסדרי רישום ימי עבודה, במשיבת חומרים שלא על פי היעדר שנקבע בתיקי העבודה, כמילוי פרוטוקולים על הזמנת עבודות מקבלנים אזרחיים ועבודה בשעות נוספות.

הכשרת נהגים

מעקב לדו"ח שנתי 32, עמ' 660

בחודשים ספטמבר 1983, דצמבר 1983 וינואר 1984, ערך משרד מבקר המדינה ביקורת מעקב לפי דו"ח הביקורת וכן בעקבות המלצות הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, שאושרו במליאת הכנסת.

יש פגם בכך, ששבעה חניכים מוסעים כמשקיפים על גבי משאית במשך חמש וחצי שעות ביום, ללא אפשרות לעקוב אחר הנעשה בתא הנהג ואחר הערותיו של המדריך. לנהגים בצה"ל לא ניתנה הכשרה מעשית לנהיגה בתנאי חורף וגם בתנאים מכבידים אחרים.

גמצא, שלא הל שינוי. בשיטת ההדרכה: לנהגים לא ניתנה הכשרה מעשית לנהיגה בתנאי חורף ובתנאים מכבידים אחרים.

בעקבות הביקורת מינה המטכ"ל ועדה לבדיקת הכשרת נהגים בצה"ל. הוועדה הגישה המלצותיה בסוף נובמבר 1982, והוחלט ליישמן עוד בשנת העבודה 1983. ההמלצות העיקריות הן: צמצום מערך ההדרכה של נהגים; עריכת ניסוי של חצי שנה לבחינת ההנחה, שבוגרי קורס נהיגה בשיטה המואצת מעורבים פחות בתאונות דרכים; קיום בקרה קבועה על מערך הדרכת נהגים בצה"ל, כדי לאתר בעוד מועד שינויים העלולים לגרום הוצאה כספית מיותרת. הוועדה הצביעה על הצורך להרחיב את הניסוי המוצע לבחינת הקשר בין שיטות ההדרכה ותכנון לבין תאונות הדרכים בצה"ל.

ביוני 1983 הוחלט לצמצם את קיבלת מערך הדרכת הנהיגה ב-1,000 מקומות לשנה, כדי להתאימה להיקף התגבורת השנתית הצפויה. אמצעי ההדרכה צומצמו בהתאם.

בבדיקה של הקשר שבין שיטות ההדרכה (הרגילה והמואצת) לבין תאונות דרכים הוחל ביולי 1983 וטרם סויים.

אג"ת הטיל ביוני 1983 על מיפקדת קצין תחזוקה ראשי ועל מה"ד להשוות אחת לשלושה חודשים את ביצוע ההדרכה אל התכנון, ועל אכ"א לבדוק את הטיפול הניתן לפרט בקורסי הנהיגה. מחלקת בקרה ומעקב באג"מ צריכה לרכז דיווח על הבדיקות דלעיל ולהעביר את הדו"חות התקופתיים לעוזר ראש אג"מ. בדצמבר 1983 היה בידי המחלקה רק דו"ח של מיפקדת קצין תחזוקה ראשי.

עלות ההדרכה בנהיגה בבתי ספר אזרחיים הגיעה לכשליש בהשוואה לזו שבבסיסי צה"ל. מהשוואה של עלות ההדרכה בנהיגה בבית ספר אזרחי אל עלות במסגרת הצבאית שערך אג"ת בפברואר 1983, עולה, כי עלות ההדרכה בבית ספר אזרחי הייתה 16,533 שקל לעומת עלות של 27,682 שקל במסגרת הצבא. ההפרש בין העלויות נובע, בין היתר, ממרכיבים אשר אינם ניתנים לאבחון ולקביעת משקלם המדוייק. לדוגמא רמתם הממוצעת של חניכים בקורסי נהיגה בצבא אצורה להיות נמוכה מרמת הלומדים בבתי ספר אזרחיים, מאחר שחלק מהאוכלוסייה היא אוכלוסייה חלשה, ורק לאחר גיוסם והשרתם החינוכית ניתן להפנותם לקורסי נהיגה.

לא ניתן לאמוד בצורה מדוייקת את השפעת הפעילות הצבאית שבמסגרת הקורס על הארכת משך הלימודים בו ועל כן — על עלות ההדרכה. לדעת אג"ת לא ניתן להרחיב את ההדרכה בבתי ספר אזרחיים, משום שכבר מוכשרים בהם כ-1,000 מועמדים לשירות ביטחון ובכך מוצה פוטנציאל ההדרכה של בתי ספר אלה.

סגל ההדרכה

1. חלק ממדריכי הנהיגה הם בעלי רשיון ממשלתי להוראת נהיגה, כפי שנקבע בתקנות התעבורה, התשכ"א — 1961, וחלקם בעלי הסמכה צבאית ממיפקדת קצין תחזוקה ראשי. 18 מדריכים, בעלי הסמכה צבאית, ניושו למבחני קבלה לקורס הסמכה ממשלתית, אולם רק שלושה מהם עמדו במבחנים.

20 מדריכים מבסיס ההדרכה של מיפקדת קצין תחזוקה ראשי (הבה"ד) שהיו בעלי הסמכה צבאית, ניושו בסוף 1982 ובתחילת 1983 למבחני קבלה לקורס הסמכה ממשלתית, אולם רק חמישה מהם עמדו במבחנות.

2. רוב מדריכי הנהיגה הם אזרחים עובדי צה"ל. המדריכים עובדים על פי נורמה מדודה ומקבלים פרמיה בעד תפוקה מעל לנורמה. הנורמה היא הצלחה של 11.5 חניכים בבחינות בחצי שנה. בעד כל חניך נוסף שהצליח בבחינות יקבל המדריך תוספת של 40% מהמשכורת האחרונה, פעם בחצי שנה. שלושה מדריכים בבסיס הובלה (בסיס א') לא עמדו בנורמה.

בתקופה אפריל-ספטמבר 1983 לא עמדו תשעה מדריכים של הבה"ד בנורמה; לדברי מיפקדת קצין תחזוקה ראשי בשל נתונים נמוכים של החניכים. גם עשרה מדריכים של בסיס א' לא עמדו בנורמה; אצל שישה מהמדריכים הצליחו 10 עד 11 תלמידים, בשל מיעוט חניכים באותה תקופה. אצל ארבעת האחרים הצליחו שישה עד תשעה תלמידים בלבד, אך מיפקדת הבסיס לא שלחה מכתבי התראה למדריכים אלה, כמתחייב.

בסיס הדרכה של מיפקדת קצין תחזוקה ראשי (הבה"ד)

בשנת העבודה 1980 נתקבלו ללימודי נהיגה 900 חיילים וסיימו בהצלחה 746 (כ-83%). משך השהיה הממוצע של חניך בקורס היה 10.4 שבועות.

בשנת העבודה 1982 התקבלו ללימודי נהיגה 578 חיילים, מהם סיימו בהצלחה 471 (כ-81%). משך השהיה הממוצע של חניך בקורס היה 10.5 שבועות.

בדיקת סדרי התעסוקה של מחלקה בת 30 חניכים בחודשים ינואר ופברואר 1981 העלתה, שבחלק מהימים היו כמחצית ממספר החניכים פנויים מתעסוקה.

הוגדרו סוגי העבודות, בהם יש להעסיק חניכים, והם מועסקים בהם.

בדיקה מדגמית של השתתפות החניכים בשיעורי הנהיגה המעשית העלתה, ש-17% מהם נעדרו: כמחציתם, בלא שצויינה הסיבה ברישומים; ומחציתם בגלל מחלה, שהייה בכלא, מילוי תורנויות ועוד.

בדיקה מדגמית של השתתפות 27 חניכים בשיעורי נהיגה מעשית בתקופה ינואר-מאי 1983 העלתה, כי התלמידים נעדרו מכ-16% מן השיעורים: לגבי כ-20% לא צוינה סיבת ההיעדרות; לגבי 13% נמצא, כי החניך אמנם שובץ לנהיגה אך ירד מהרכב; שאר ההיעדרויות היו בשל מחלה, שהייה בכלא ועוד. עוד נמצא, כי בתקופה דלעיל בוטלו 13 שיעורים, בהם היו אמורים להשתתף 100 חניכים, בשל היעדרות מדריכים ותקלות ברכב.

בביקורת, שערך משרד מבקר המדינה, במארס 1981, במסלולי הנסיעה, אותרו רק 6 מבין 11 משאיות שיצאו להדרכה. הביקורת העלתה ליקויים בסדרי ההדרכה וברישום עליהם.

בעקבות הביקורת קבעה מיפקדת קצין תחזוקה ראשי מסלול הדרכה. ביקורת שערך משרד מבקר המדינה במסלול ההדרכה בספטמבר 1983 העלתה, כי סדרי ההדרכה והדיווח על נוכחות החניכים היו כנדרש.

לארבעה מדריכים במקצועות עיוניים לא הייתה בתקופה שנבדקה תעסוקה מלאה. המדריכים העיוניים הועסקו כנדרש.

בשנת 1977 נרכש לבה"ד סימולטור ללימוד נהיגה. בבדיקה מדגמית לגבי שנת 1980 נמצא, שרק 82% מהחניכים הודרכו באמצעות הסימולטור. לעתים הופעל הסימולטור כשרק כמחצית ממספר מושביו מנוצלים.

מפברואר 1982 הופסק השימוש בסימולטור לאחר שהוכח שתועלתו להדרכה נמוכה. באוקטובר 1982 העבירה מיפקדת קצין תחזוקה ראשי למה"ד איפיון לסימולטור נהיגה אחר.

במאי 1980 הופעל לבה"ד מסלול הדרכה לנהגי רכב קטן. לעומת תחזית של 300 חניכים בשנת 1980 למדו בקורס רק 156 חניכים, ואילו מטכ"ל/אג"מ הפנה 141 חניכים לבתי ספר אזרחיים.

התחזית לשנת 1982 הייתה 360 חניכים ולמדו 362.

בסיס הובלה א'

בשנת העבודה 1980 נתקבלו בבסיס 467 חניכים וסיימו בהצלחה 360 (כ-77%).

בשנת העבודה 1982 נתקבלו 302 חניכים וסיימו בהצלחה 255 (כ-84%).

קיבולת הבסיס היא 112 חניכים בכל מחזור ולרשותו תשע משאיות לצורכי הדרכה. תביקורת העלתה, שקיבולת הבסיס לא נוצלה במלואה; בסוף מארס 1981 הייתה תפוסה של 80%, בסוף אפריל 1981 של כ-70% ובסוף מאי 1981 של כ-50% בלבד.

בעקבות המלצות הוועדה לבדיקת הכשרת נהגים, צמצם אג"ת את תקן המשאית של בסיסי מרכז הובלה מ-22 ל-15. נקבע כי לבסיס א' יהיו בשנה 332 חניכים, אשר יודרכו באמצעות ארבע משאיות פעילות ואחת בעתודה. בעוד שאמצעי ההדרכה קוצצו כמתוכנן, הייתה במחצית הראשונה של שנת העבודה 1983 הפניית חניכים גדולה מהמתוכנן. מספר המשאית בבסיס א' ירד החל מראשית אוגוסט 1983 מ-9 ל-5 — מספר הקטן מכדי סיפוק צורכי ההדרכה של מספר החניכים שגדל. כתוצאה מכך לא הודרכו חניכים. לדוגמה, בספטמבר 1983 היו עד 150 חניכים בבסיס, שהוא בעל קיבולת מירבית של 80 בלבד.

כתוצאה מהקטנת מספר המשאיות נותרו חמישה מדריכים ללא תעסוקה. לאחר משא ומתן עם ועד העובדים נקבעו, על פי העקרון של ותק בעבודה, שמות המועמדים לפיטורין. בין המורים שלא תחולט על פיטוריהם, נמצא מורה ותיק, שבמשך שנה לא עמד בשתי תקופות בנורמה של הכשרת חניכים למבחן נהיגה, הועמד לדין משמעתי ובחוות הדעת עליו מאוגוסט 1983 נקבע, כי הוא חלש מאוד מבחינה מקצועית ורמת המשמעת שלו ירודה.

בדיקת סדרי התעסוקה של החניכים בשבועיים הראשונים של אפריל 1981 העלתה, ש-40 מבין 80 חניכים הועסקו בתפקידים לא-לימודיים, בעוד שעל פי פקודות הקבע ניתן היה להעסיק בתפקידים כאלה רק 24 חניכים.

בדיקת סדרי התעסוקה של החניכים בדצמבר 1983 העלתה, כי בתפקידים שבמסגרת הבסיס הועסקו 33 חניכים, לעומת 24 כפי שנקבע בפקודות הקבע מטעם מפקד הבסיס.

חניכים, שעמדו בהצלחה במבחן הרישוי אמורים לחזור ליחידותיהם תוך 12 שעות לאחר הבחינה. הביקורת העלתה, שבחודשים אפריל ומאי 1981 ניתנה שלא כדין, חופשה של ארבעה ימים ל-15 חניכים שעמדו במבחן. לא הועלו בבדיקה מקרים כאלה.

בינואר 1981 בוטלו תשעה שיעורים שאמורים היו להשתתף בהם 51 חניכים בגלל שליחת הרכב לטיפול דו-שבועי ולתיקונים. בפברואר בוטלו 29 שיעורים ל-14 חניכים. רכב העתודה גם הוא לא היה כשיר באותו מועד.

בדצמבר 1983 בוטלו 25 שיעורים בהם אמורים היו להשתתף 208 חניכים בגלל שליחת הרכב לטיפול דו-שבועי ולתיקונים. רכב העתודה הופעל ברציפות עקב המספר הרב של חניכים, שהיה צורך להדריכם.

הכשרת נהגים בבתי ספר אזרחיים

בביקורת שערך משרד מבקר המדינה בלשכת גיוס אחת, שהפנתה ללימודי נהיגה יותר ממחצית ממספר הלימודים, הועלו ליקויים בסדרי המעקב של הלשכה. אחר סדירות הלימודים של החניכים. נציג לשכת הגיוס לא ביקר כלל בבתי הספר לנהיגה שבתחום אחריותו, ולא בדק את הרישומים על מתן השיעורים.

בספטמבר 1982 הוציא אכ"א הנחיות לעריכת המעקב. ביקורת של נציגי לשכת הגיוס בבתי הספר התקיימו כנדרש. לא הוקפד על עדכון שבועי של כרטיסיות התלמידים; בתשובתו מינואר 1984 הודיע ראש מינהל גיוס כי העדכון של הכרטיסיות יהיה חודשי.

המועמדים לשירות ביטחון הנשלחים ללימוד נהיגה, נדרשים לחתום, יחד עם ההורים, על טופס להחזר הוצאות בגין הפסקת לימודים לא מוצדקת. בבדיקה מסורגת הועלו מקרים, שלשכת הגיוס לא נקטה צעדים לנביית החזר ההוצאות כנדרש.

בביקורת המעקב נמצא כי שבעה חניכים הפסיקו מרצון את לימודיהם והניח אחד הורחק מטעמי משמעת. הלשכה הכינה טופס הודעה על הפסקת לימודים כדי לגבות את החזר מכל שמנת החניכים.

בכמה אזורים לא היה ויסות נאות בהפניית תלמידים לבתי הספר. מפקד מינהל גיוס הודיע למשרד מבקר המדינה, כי קבע בשיתוף עם מיפקדת קצין תחזוקה ראשי, מכסות תלמידים לכל בתי הספר.

תלמידים מופנים לבתי הספר על פי המכסות שנקבעו.

מערך הדפוס בצה"ל

דו"ח שנתי 32, עמ' 664

בחודשים נובמבר 1983 — ינואר 1984 ערך משרד מבקד המדינה ביקורת מעקב אחר תיקון הליקויים שהועלו בשנת 1981.

סדרי ארגון ותיאום

הטיפול בנושא הדפוס בדרג המטה הכללי מפוצל בין מיפקדות שונות ואין סמכות מרכזית העוסקת בתכנון, בתיאום ובפיקוח על ההתפתחות ועל הפעולות של כלל מערך הדפוס בצה"ל. בשנת 1977 מינה מטכ"ל / אג"א ועדה לבחינת בקשות של יחידות לרכישת ציוד דפוס חדש ואישורן. הביקורת העלתה, שגורמים בצה"ל, כגון חיל המודיעין וחיל האוויר, רכשו בדרך כלל ציוד דפוס חדש ללא פנייה לוועדה.

בעקבות הביקורת נערך בסוף ינואר 1982 דיון במטה הכללי והוחלט, כי תוקם ועדה לאישור אמצעים להוצאות לאור בהשתתפות כל הגורמים בצה"ל הנוגעים לעניין. הוטל על הוועדה להגיש, עד סוף מארס 1982, את המלצותיה, בתחומים הבאים: שליטה ברכישת ציוד ומכונות, הוצאת תקנים אחידים להדפסה, הוצאת הוראות פיקוח ואחזקה.

בסיכום הדיון על המלצות ועדת הדפוס במאי 1982 נקבע, כי מיפקדת קצין תחזוקה ראשי היא הגוף המקצועי לקביעת סוג ציוד הדפוס התקני והראוי לרכישה ושימוש, ולהגדרת צרכים ותקנים ליחידות; מרכז הציוד של מטכ"ל/אג"א יעסוק ברכישת ציוד זה. יחד עם זאת צויין, כי על פי החלטת עוזר ראש מטכ"ל/אג"א, חילות האוויר, הים והמודיעין יהיו עצמאיים בנושא זה. בשנים 1982—1983 המשיכו חילות האוויר והמודיעין ברכישת ציוד ונייר דפוס באמצעות משרד הביטחון, ללא המלצת הגוף המקצועי וללא ידיעתו.

במאי 1982 אושרה המלצת הוועדה בעניין קביעת תקנים אחידים להדפסה ולפרסומים ובעניין קביעת הוראות פיקוח ואחזקה והוחלט, שהם יפורסמו כהוראות מקצועיות של קצין תחזוקה ראשי. בסוף 1983 הושלמה הכנת הוראה בעניין תקני הדפסה, והיא תוצא בראשית 1984. בנובמבר 1983 הוצאו הוראות פיקוח ואחזקה לגבי ארבעה פריטי ציוד דפוס; הוראות נוספות נמצאות בהכנה.

הפעלת הציוד

ממצאי סקר, שערכה מיפקדת קצין תחזוקה ראשי, הוגשו למטכ"ל/אג"א ביולי 1981, והומלץ לרכז את ציוד הדפוס בבתי דפוס מרחביים ולאפשר רק למספר מצומצם של יחידות, אשר אופי פעולתן מחייב זאת, הפעלה עצמאית של מכונות דפוס.

באוקטובר 1982 התקיים דיון במטכ"ל/אג"א וסוכם, כי לא ניתן לבצע את משימת ביטול הכפילויות בין בתי הדפוס. יש זכות קיום למוסדות הדפוס וההוצאה לאור הקיימים, עקב המטלות המגוונות בפרסומים והיכולת לביצוע הדפסות על פי לוח זמנים סביר. מפקדת זרוע, אגף, חיל או פיקוד תהווה גורם שיוסדת עבודתו, אמצעים ודרישות הגופים הכפופים לה.

לא היה תיאום לוויסות נטל העבודה בין בתי הדפוס השונים.

לא נקבעו נוהלי תיאום.

לבתי דפוס אזרחיים נמסרו עבודות דפוס רבות מהסוג שניתן היה לבצע בצה"ל.

במאי 1982 נקבע כעיקרון, שאין למסור עבודות הדפסה לבתי דפוס אזרחיים, לבד ממקרים חריגים שיאושרו על ידי קצין בכיר. בחיל האוויר, בבית הדפוס של היחידה לשירותים טכניים, מבוצעות כיום מרבית עבודות הדפוס של מחלקת ההדרכה ושל להק כוח אדם, שבעבר נמסרו לבתי דפוס אזרחיים. גם החילות האחרים נוהגים על פי העיקרון שנקבע.

אחזקת הציוד

רישום הטיפול במכונות הדפוס, לצורכי אחזקה שוטפת בבית הדפוס הצבאי נפסק במארס 1981.

הטיפולים מבוצעים בתדירות הנדרשת ומנוהלים רישומים מפורטים על ביצוע טיפולי אחזקה, תקלות ותיקונים, בספרי מכונה וביומן אחזקה.

בבית הדפוס של מחלקת ההדרכה לא נוהלו רישומים על ביצוע טיפול לצורכי אחזקה שוטפת בציוד הדפוס; למכונות לא היו ספרי מכונה. ממצאים דומים העלתה הביקורת ביחידות חיל המודיעין.

מנוהלים רישומים בספרי מכונה ויומן אחזקה על ביצוע טיפולי אחזקה שבועיים, תקלות ותיקונים בציוד הדפוס, בבתי הדפוס של מחלקת ההדרכה ושל חיל המודיעין.

בית הדפוס הצבאי

במארס 1981 היו מוצבים בבית הדפוס 101 חיילי מילואים. בשנת העבודה 1980 לא שירתו שירות פעיל 35% מחיילי המילואים, 12% שירתו עד 15 יום ו-53% שירתו 16 עד 40 יום.

בנובמבר 1983 היו מוצבים בבית הדפוס 93 חיילי מילואים. בשנת העבודה 1982 רק ארבעה מחיילי המילואים לא שירתו שירות פעיל; אחד היה לאחר תאונת דרכים ושניים שוחררו משירות חובה בסוף שנת העבודה.

בבית הדפוס היו 6 מכונות 1/8 גיליון; בחודשים ינואר — אפריל 1981 היה שיעור הפעלתן הממוצע 60%. בנובמבר 1981 הודיע מטכ"ל / אג"א למשרד מבקר המדינה, שמכונות 1/8 הגיליון יוחלפו בשתי מכונות דפוס משוכללות.

בשנת 1983 הופעלו 3 מכונות 1/8 גיליון; שיעור הפעלתן הממוצע בחודשים אוגוסט — אוקטובר 1983 היה 63%. 3 הנותרות הוצאו מבית הדפוס ולא נרכשו מכונות משוכללות במקומן.

במחלקת הבלט היו 7 מכונות דפוס, ועל אף שהיקף העבודה במחלקה הלך וקטן זה שנים מספר, הוצאה למכירה רק מכונת דפוס אחת. מטכ"ל / אג"א הודיע, שמספר מכונות הבלט צומצם לשלוש בלבד.

שתי מכונות בלט הוצאו מבית הדפוס ומכונה שלישית בתכנון להוצאה.

בכריכית בית הדפוס הצבאי נאספים הדפים בשיטה דינית. באוגוסט 1981 הודיעה מיפקדת המרכז, שהוזמנה מכונת איסוף.

מכונת איסוף אוטומטית נקלטה בבית הדפוס באפריל 1983.

נערכת השוואה של משך זמן הביצוע לתכנון לגבי 170 עבודות כריכה, שבוצעו בחודשים ינואר — מארס 1981, ונמצאו סטיות ניכרות בין הביצוע לתכנון — כלפי מעלה וכלפי מטה; הסטייה הכוללת הייתה 7%.

בחודשים אוגוסט — אוקטובר 1983, הייתה הסטייה הכוללת 3% לגבי 119 עבודות כריכה שנסתיימו.

בשנת 1981 לא הייתה הוראה, המחייבת את היחידות המזמינות להזרים שרטוטים למכון המיקרופילם.

באוגוסט 1982 הוצאה הוראת קבע של מטכ"ל/אג"א, לפיה על צרכני המכון להזרים אליו את כל השרטוטים הטכניים המאושרים, הנמצאים ברשותם. הזרמת השרטוטים נעשית על פי ההוראה.

במארס 1981 היו מאוחסנים במכון 301,000 שרטוטים, אולם במחשב היו רשומים רק 230,000; כלומר, 24% מהשרטוטים במכון אינם מופיעים בדו"חות המחשב ועלולים להיווצר קשיים באיתורם.

בנובמבר 1983 היו מאוחסנים במכון 348,000 שרטוטים ואילו במחשב נקלטו רק 270,807; כלומר, 22% מהשרטוטים עדיין אינם מופיעים בדו"חות המחשב.

בספירת מצאי של 13 פריטי נייר העלתה הביקורת אי התאמות ניכרות בין המצאי לרישום. במחסן החומרים נספרו 12 פריטים וב-7 מהם נמצאו אי התאמות.

רישומי צריכת הנייר והחומרים מנוהלים כנדרש. בינואר 1984 ברצעה על ידי היחידה ספירת מלאי, כנדרש על פי הפקודות, ולא היו חריגים.

לבית הדפוס לא נקבעו תקנים לצידוד כיבוי אש; מפקד בית הדפוס לא ערך ביקורות שבועיות ולא יזם תרגילי כוננות חודשיים בנושא כיבוי אש; מצאי המטפים בעמדות לא תאם את הרישום בפקודות הקבע של היחידה, ותאריך המילוי לא היה רשום על המטפים; נמצאו מטפים מחוץ לעמדות שנועדו לכך.

ליחידה נקבע תקן צידוד כיבוי אש; מפקד בית הדפוס מקיים ביקורות שבועיות ויוזם תרגילי כוננות בנושא כיבוי אש; עמדות כיבוי אש נמצאו מצוידות בהתאם לתקן ומטופלות כדרוש, לרבות רישום תאריך המילוי על המטפים.

נמצאו שני מקרים, שנציג אחד בלבד של היחידה המזמינה ליווה עבודות בסיווג "סודי ביותר", במקום שניים כנדרש.

בבית הדפוס קיימת נוכחות קבועה של שני נציגים מהיחידה המזמינה בעת ביצוע עבודה בסיווג "סודי ביותר".

בית הדפוס של מחלקת החדרכה במטכ"ל/אג"מ

בחישוב מחירה של עבודה נלקחה בחשבון רק עלות הנייר והחומרים וצילום הלוחות; לא נלקחה בחשבון עלות העבודה ולא נעשה בבית הדפוס רישום של שעות העבודה שהושקעו בביצוע כל עבודה.

רישום שעות העבודה וחישוב עלות העבודה מבוצעים לגבי עבודות גדולות; לגבי עבודות קטנות. לא נעשה כן.

16 עבודות שהוזמנו כדחופות ובוצעו תוך ימים מספר נלקחו על ידי המזמינים כעבור שבוע עד 26 ימים.

עבודות הדפוס הגמורות נאספות על ידי המזמינים תוך ימים מספר עד שבוע.

אלפי עותקים של שתי חוברות הושארו בבית הדפוס ללא שימוש, כיוון שלאחר אישורן והדפסתן התברר, כי היו לקויות מבחינת תכנון. אג"מ/מה"ד הודיע בנובמבר 1981, כי נקבעו נהלי אישור ופיקוח לפני המסירה לדפוס למניעת מקרים דומים בעתיד.

בבית הדפוס לא היו חוברות ללא שימוש. על פי הנהלים שנקבעו, מאשרת מחלקת ההדרכה כל הזמנת עבודה; בית הדפוס מכין דגם, ורק לאחר אישורו מבוצעת הדפסת הכמות הדרושה.

שיעור ההפעלה הממוצע של מכונות 1/8 גיליון היה כ-40% בלבד; השימוש בשתי מכונות 1/4 גיליון ומכונת הבלט היה מועט ביותר; מכונת איסוף אוטומטית הופעלה באופן חלקי או לא הופעלה כלל.

במחצית השנייה של שנת 1983 הופעלו מכונות 1/8 גיליון ובלט בשיעור של כ-75%; שתי מכונות 1/4 גיליון בשיעור של כ-50% ומכונת איסוף אוטומטית בשיעור של כ-75%.

בספטמבר 1981, בספירת מצאי של ארבעה פריטי נייר עיקריים, נמצאו אי התאמות לרישומי היחידה. בנובמבר 1981 הודיע אג"מ/מה"ד, שניתנו הוראות להקפיד על רישום צריכת הנייר.

רישומי צריכת הנייר מנוהלים כנדרש; בשנים 1982 ו-1983 נערכו על ידי היחידה ספירות מלאי, ולא היו חריגים.

עבודות דפוס בחיל המודיעין

היחידות לא חישובו את עלות העבודה לגבי הזמנות ההדפסה.

לא חל שינוי בנושא.

יחידה אחת הפעילה את שלוש המכונות שברשותה, בחודשים פברואר—מאי 1981, בשיעור ממוצע של כ-15% מהתקן המקובל; ויחידה שנייה הפעילה באותה תקופה שלוש מכונות בשיעור של כ-55%; בשתי היחידות האחרות היה שיעור הפעלת המכונות גבוה. מכונת איסוף אוטומטית הופעלה באופן חלקי.

בחודשים ספטמבר—נובמבר 1983 הופעלו בשלוש יחידות מכונות הדפוס בשיעור של כ-70%, כולל שיעור ההפעלה של מכונת איסוף אוטומטית; ביחידה אחרת הגיע שיעור ההפעלה לכ-80% ובשלוש היחידות הנותרות לכ-90%.

בשתיים מהיחידות לא נוהלו רישומים על מלאי הנייר והחומרים. בכמה פריטים הייתה כמות גדולה ללא צריכה. ביחידה שלישית לא נוהל רישום על כל פריט בנפרד. בחמישה סוגי נייר עיקריים נמצאו אי התאמות גדולות בין הרישום למצאי. במחסן של החיל, במספר פריטים, היה המצאי קטן בהרבה מההמרה שנקבעה ובפריטים אחרים היה המצאי גדול פי כמה.

רישומי צריכת הנייר מנוהלים כנדרש; פריטים, שלא היה בהם שימוש, הוחזרו למחלקת המכירות של משרד הביטחון; המצאי תואם את רמות המלאי שנקבעו; בוצעו על ידי היחידה ספירות מלאי כנדרש על פי הפקודות, ולא היו חריגים.

הנייר, שרוכש משרד הביטחון עבור החיל, מאוחסן אצל חברה אזרחית, ועבור האחסנה משלם החיל 35,000 שקל בחודש, במחירי אפריל 1981. מיפקדת החיל הסבירה, שפנתה למטכ"ל/אג"א בדבר הקמת מבנה לאחסנת הנייר.

בתחילת דצמבר 1983 נסתיימה הקמת מבנה לאחסנת נייר עבור החיל; בתחילת שנת העבודה 1984 אמורה להסתיים השלמת ההתקנים בתוך המבנה, שיאפשרו הפעלתו כמחסן נייר. עד אז למשיך החיל את השימוש במחסן האזרחי ומשלם 249,000 שקל בחודש, במחירי ספטמבר 1983.

באחת היחידות הוכנו שבע עבודות במאות עותקים במכונת צילום, דבר שייקר בהרבה את עלות העבודה.

בבדיקת המעקב לא הועלו ממצאים בנדון.

מערך הדפוס בחיל האוויר

בביצוע עבודות דפוס ביחידה לשירותים טכניים חושבה עלות הנייר וחומרים בלבד. לא חל שינוי בנושא.

בחודשים ינואר-מארס 1981 שיעור ההפעלה הממוצע של שש מכוונות (1/8 ו-1/4 גיליון) היה 40% מהפוטנציאל שלהן; של מכוונות 1/2 גיליון — 35%; של מכוונות גיליון — 55% ושל מכוונות האיטוף האוטומטיות — 35%.

בחודשים ספטמבר-נובמבר 1983 הופעלו מכוונות 1/8 גיליון בשיעור של 80% מהפוטנציאל שלהן; מכוונות 1/2 גיליון בשיעור של 57%, מכוונות גיליון במלוא הפוטנציאל ומכוונות איטוף אוטומטיות בשיעור 56%.

עדכון פרופיל רפואי

מעקב לדו"ח שנתי 32, עמ' 677

בחודשים ספטמבר-אוקטובר 1983 וינואר 1984 ערך משרד מבקר המדינה בדיקת מעקב בנושא עדכון פרופיל רפואי זמני בצה"ל לפי דו"ח הביקורת וכן בעקבות המלצות הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, שאושרו במליאת הכנסת.

נתונים כלליים

באוגוסט 1981 היו בהתאם לרישומי צה"ל כ-19,500 חיילים בעלי פרופיל רפואי זמני שפג תוקפו. כ-12% מהחיילים בעלי פרופיל רפואי זמני שפג תוקפו נמנים עם החיילים בשירות סדיר; כ-88% הם חיילי מילואים.

בינואר 1984 היו בהתאם לרישומי צה"ל כ-20,800 חיילים בעלי פרופיל רפואי זמני שפג תוקפו (גידול של כ-7%), כ-90% מהם חיילי מילואים.

הפיגור בעדכון תוקף הפרופיל הרפואי הזמני היה כדלקמן: לגבי 70% מהחיילים — יותר משנה; לגבי 22% — משלושה חודשים עד שנה; לגבי 8% — מחודש עד חודשיים.

הפיגור בינואר 1984 היה כדלקמן: לגבי 75% — יותר משנה; לגבי 18% — משלושה חודשים עד שנה; לגבי 7% — מחודש עד חודשיים.

חייל שנקבע לו פרופיל רפואי זמני 24 מוגדר "בלתי כשר ארעית לשירות", ולא ייקרא לשירות פעיל. כ-26% מבין 19,500 החיילים, שפג תוקף הפרופיל הזמני שלהם, נקבע פרופיל רפואי 24.

בינואר 1984, כ-27% מבין 20,800 החיילים שפג תוקף הפרופיל הזמני שלהם, היו בעלי פרופיל זמני 24.

פעולות לעדכון פרופיל רפואי זמני

בסיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת שאושרו במליאת הכנסת, נאמר שהוועדה רושמת לפניה את הודעת נציגי צה"ל על מבצע שהחל בתחילת אוקטובר 1982 לחיסול הפיגור בעדכון פרופיל רפואי זמני עד סוף מארס 1983.

בדיון, שהתקיים במטכ"ל/אכ"א במחצית השנייה של אפריל 1983 התברר, כי עד מועד זה עמדו בפני ועדות רפואיות, רק כ-27% מחיילי המילואים, שהיה דרוש לעדכן את הפרופיל הרפואי הזמני שלהם.

השלישות הראשית לא ניהלה מעקב אחר התייצבותם של החיילים לפני הוועדות הרפואיות. לא נמצא תיעוד על נקיטת אמצעי משמעת נגד חיילי מילואים שזומנו לוועדות הרפואיות ולא התייצבו.

השלישות הראשית אינה מנהלת מעקב שמי אחר התייצבות חיילים לפני ועדות רפואיות אלא מעקב סטטיסטי בלבד. המעקב אחר התייצבותם של החיילים הוטל על מפקדי היחידות ועל המיפקדות הממונות, והם אחראים לקבלת הסברים ולנקיטת אמצעים משמעתיים נגד חיילים שלא התייצבו. קציני הקישור של היחידות מלווים את החיילים בעת התייצבותם.

הוועדות הרפואיות בפיקוד המרכז

1. ביחידות שבמרחב פיקוד המרכז היו רשומים בסוף אוגוסט 1981 יותר מ-10,500 חיילים בעלי פרופיל זמני שפג תוקפו, 97% מהם חיילי מילואים. תוקף הפרופיל הרפואי הזמני של 79% מהם פג לפני שנה ויותר.

בינואר 1984 היו רשומים כ-10,500 חיילים בעלי פרופיל רפואי זמני שפג תוקפו; 98% הם חיילי מילואים. תוקף הפרופיל הרפואי הזמני של 84% מהחיילים פג לפני שנה ויותר.

2. יחידת הרפואה של פיקוד המרכז מפעילה שתי ועדות רפואיות, הפועלות בתנאי דיור קשים ביותר. הוועדות הקיימות לא הפעילו את שיטת המיון החדשה, שלפיה מיינו הוועדות מראש, על סמך מסמכים שיושגו להן, מי מהחיילים צריך להתייצב לפנייהן אישית ומי חייב להגיש מסמכים רפואיים נוספים.

מבדיקת המעקב עולה, שהיחידה מפעילה החל ביוני 1983 בדרך כלל ארבע ועדות. הוועדות ממוקמות מאוקטובר 1982 בבניין החדש של מרפאת המומחים המרחבית בתנאי דיור משופרים. מיוני 1983 מופעלת שיטת המיון החדשה.

3. בדיקה מדגמית, שערך משרד מבקר המדינה לגבי עבודת הוועדות במשך שלושה ימים בספטמבר 1981, העלתה, ש-25% עד 51% מהחיילים שהופיעו לא נבדקו, משום שחסרו חלק מהמסמכים הרפואיים שהיו דרושים.

בדיקה מדגמית במשך 16 ימים בספטמבר 1983 העלתה, כי רק כ-7% מהחיילים לא נבדקו, משום שחסרו מסמכים רפואיים שהיו דרושים.

4. בדיקת הזימונים לחיילים בעלי פרופיל רפואי זמני 24 לגבי יום אחד באוגוסט 1981 העלתה, שנבדקו רק ארבעה מבין 21 חיילים שאומנו. 14 מבין החיילים שלא נבדקו כבר זומנו כמה פעמים בעבר ולא התייצבו.

בדיקת הזימונים לגבי ארבעה ימים בספטמבר 1983 העלתה, שנבדקו 388 מבין 641 חיילים שזומנו; היתר לא התייצבו. 150 מבין החיילים שלא התייצבו זומנו בעבר — בלא שהת-ייצבו — כבר ארבע פעמים; 18 — שלוש פעמים; ו-85 — פעמיים.

יחידת הרפואה הפיקודית יזמה ביולי 1983 מבצע לזירוז עדכון הפרופיל הרפואי של החיילים בעלי פרופיל רפואי זמני 24 שפג תוקפו. מבין 330 איש שזומנו במשך תשעה ימים התייצבו 199; ל-70 מהם נקבע פרופיל רפואי קבוע גבוה מ-24; ל-26 נקבע פרופיל רפואי 21 (פטור); ל-21 הרארד תוקף פרופיל רפואי זמני 24; 82 התייצבו ללא המסמכים הרפואיים הדרושים.

בהתאם להמלצת הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת שאושרה על ידי מליאת הכנסת, פורסמה ב-25 במאי 1983 הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 15), התשמ"ג-1983 שלפיה אפשר לקרוא לשירות בטחון מי שנמצא בלתי כשיר ארעית לשירות ומסרב להתייצב לבדיקה חוזרת או מי שהתייצב וסירב להיבדק או להשלים את הבדיקות.

הוועדה הרפואית בפיקוד הצפון

בסוף אוגוסט 1981 היו רשומים ביחידות של מרחב פיקוד הצפון כ-3,400 חיילים בעלי פרופיל רפואי זמני, שפג תוקפו; 90% מהם היו חיילי מילואים. תוקף הפרופיל הרפואי הזמני של 73% מהם פג עוד לפני שנה ויותר.

בינואר 1984 היו רשומים 2,722 חיילים בעלי פרופיל רפואי זמני — דהיינו 20% פחות מאשר באוגוסט 1981; 92% מהם היו חיילי מילואים. תוקף הפרופיל הרפואי הזמני של 80% מהם פג לפני שנה ויותר.

ממצאי המעקב מצביעים על כך, כי לא חל שינוי משמעותי למזכה בהקטנת מספר בעלי פרופיל זמני שפג תוקפו, למעט בפיקוד הצפון.